

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 5.

Stockholm den 3 Februari 1910.

3:e årg.

<p>Prenumerationspris: 1/4 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 3/4 " . . . " 3: 50 1 år . . . " 1: 25</p> <p>Lösnummer 10 öre.</p> <p>Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr.</p> <p>Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85.</p> <p>—</p> <p>Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN.</p> <p>Mottagningsstid: kl. 11—12.</p> <p>—</p> <p>Sthlm 1910, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr.</p> <p>—</p> <p>Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonsspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
---	--	---	---	--

Vår första kvinnliga riksdagsnotarie.

Kvinnan i riksdagen, ja, det är den sedan årtal tillbaka omvistade frågan, den först nästan enbart med löje tillbakavisade, sedan med mera allvar upptagna, nu brännande aktuella, hvori skarpast accentuerat sig det principspörsmål, som genomgår hela kvinnorörelsen, om ej kvinnan såsom *mäniska* är och måste få vara till utvecklingsmöjligheter och verksamhetsområden likaberättigad med mannen. Ännu tillbakavisas detta kraf från många håll — lidelsefullast och mest afvärjande just när det gäller de medborgerliga rättigheternas beviljande. Kvinnorna i riksdagen — i den *svenska* böra vi för riktighetens skull tillägga — är alltjämt ett ganska aflägsset hägrande framtidsperspektiv.

Och ändå *ha* vi nu en kvinna i riksdagen, på sin plats fullt jämställd med männen. Fast hon, som alla vi andra kvinnor, ännu anses olämplig, omogen, eller hur det nu skall formuleras, för innehavande af de medborgerliga rättigheterna, är det i

Fru JETTA LUNDGREN.

riksdagen, som hennes lämplighet och duglighet erkänts för ett arbete, hvilket förut förrättats där endast af män. Hon har blifvit anställd som ordinarie notarie hos riksdagens Andra kammare, som det officiellt heter. Det är nämligen om fru Jetta Lundgren, vår första kvinnliga riksdagsstenograf, som det är frågan.

När fru Lundgren i våras, vid ett tillfälle då på grund af flera sjukdomsfall icke ens reservstenograferna i riksdagen räckte till, sökte ett förordnande, hvartill hon var särdeles kvalificerad på grund af sin stora skicklighet som stenograf och äfven på grund af den förtrogenhet hon ägde med riksdagsförhandlingarna, då hon under årtal biträdt sin man, kontrollnotarien i riksdagen hr Conrad Lundgren i hans arbete, väckte detta stor uppståndelse. Själfva principfrågan, bör en kvinna få släppas fram till ett sådant arbete, var det naturligtvis som ställdes under debatt. Klart var, att om fru Lundgren erhöi förordnan-

Promenaddräcker och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.

Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

G. Holmbloms

G. Holmbloms

det, skulle hon äfven vara själfskrifven sökande till första lediga ordinarie plats. Det talades för, och det talades emot, mest emot. Slutet blef emellertid att frågan afgjordes till fru Lundgrens fördel. Fru Lundgren erhöi då och skötte ett fjorton dagars vikariat mot slutet af förlidet års riksdag. Arbetet består i en half timmes stenografering åt gången af de direkta anförandena under pågående plena. Tvänne notarier stenograferar samtidigt, aflösas efter halftimmens slut af ett nytt par, för att efter fyra timmar återigen vara färdiga att rycka in. Denna fördelning har befunnits nödvändig, den spända uppmärksamhet, som fordras, icke ett ord får öfverhoppas, gör arbetet synnerligen ansträngande. De två stenograferade referaten jämföras och kontrolleras, hvarefter handlingen utskrifves, numera på maskin.

Efter vårens vikariat kom nu med årets riksdag fru Jetta Lundgrens utnämmande till ordinarie riksdagsnotarie, med samma löneförmåner som de manliga. Detta senare *borde* visserligen icke vara något, som särskildt behöfde omnämnas, men med de rådande uppfattningarna i aflöningsfrågor är det ett glädjande faktum.

Fru Lundgren, som själf med den största älskvardhet lämnat oss de upplysningar vi önskade angående vår första kvinnliga riksdagsstenografs anställande, uttryckte sin särskilda glädje öfver den vänlighet, som visats henne från samtliga riksdagsmäns sida. Det var icke utan en viss liten känsla af oro, som hon första gången begaf sig till riksdagshuset, obekant med lokaliteterna och osäker — det må gärna sägas — på mottagandet från de blifvande arbetskamraternas sida. Detta var i våras, när hon skulle vikariera. Hennes män var sjuk, så hon måste introducera sig själf. Det var då särdeles uppmuntrande för henne, att riksdagens ledamöter visade henne vänlighet och gillande.

Fru Lundgren, för hvilken stenografien ända från hennes adertonde år varit ett lifsintresse, med den största ifver och arbetsintensitet har hon ägnat sig åt detta arbete, studerat de olika systemen, utgifvit läroböcker samt bedrifvit undervisning vid det Arendska stenografinstitutet i Stockholm, berättade på sitt lifliga och medryckande sätt om huru nu detta hennes kära arbete fört henne in i de viktiga frågor, som af riksdagen handläggas. Med växande intresse följer hon nu, på närmaste håll, det stora arbetet, och väl må man fråga sig, huru det känns för denna intelligent och kunniga kvinna, som där i riksdagens Andra kammare gör sitt fullgoda arbete, att veta, att rättighet har hon ej att vara med om att välja dess representanter, själf sitter hon där i egenkap af tjänsteman åt riksdagen, *kan* icke vara där i annan egenkap, och om äfven de för kvinnor mest vitala frågor där afgöras, kan hon icke på något sätt inverka till eller ifrån, hvarken på kammarrens sammansättning eller utgången af de frågor,

som där behandlas. Hon ensam intar särställningen — utanför allt inflytande.

Steg för steg göras landvinningarna, kvinnorna komma så småningom fram på olika områden, fru Lundgren är banbryterskan på sitt. De *stora* segrarna skola väl äfven en gång vinnas.

E. K—n.

Förbud för kvinnors nattarbete.

Frågan uppe i Finland.

Denna fråga, som förliden vinter afgjordes mot de arbetande kvinnornas egen önskan af pluraliteten i den svenska riksdagen, är i Finland ännu en oafgjord sak. Att de manliga lagstiftarna där icke dristade sig till att med öfverherrlig myndighet diktera en tvångslag för fattiga, själförsörjande arbeterskor, därför ha dessa att tacka sina medsystrar i landtdagen, hvilka med så sakliga och övertygande skäl förde deras talan att de manliga talarna med sina från "kulturländerna" lånade argument förstumades för den gången. Vanan att importera åsikter, vare sig de lämpa sig för lokalisering eller ej, är dock lika stor i Finland som mångenannorstades, hvarför frågan i sin förledande utländska dräkt ännu kommer att uppträda vid nästa landtdag, åtminstone på debattens plattform i skepnaden af en "nådig proposition". Detta tvångslagsförslag ger man i Finland som här en vacker förklädning i benämningen "skyddslag". I en bemärkelse är detta ord tillämpligt. Det skyddar männen mot konkurrensen från kvinnliga arbetskamrater, hvilket ju i de stora industriländerna kan vara en brännande ehuru föga human synpunkt.

Det ideella argumentet för den berättigade personliga friheten och det själfständiga lifsuppehållet för såväl kvinnliga som manliga medborgare torde icke i våra tider behöfva klarläggas. Det praktiska däremot bör framhållas för alla dem, för hvilkas synkrets de reella faktorerna inom yrkesområdena äro terra incognita. Den kvinnliga yrkesinspektrisen i Finland, fröken Vera Hjelt, har i den publicerade redogörelsen för sin verksamhet framlagt de klaraste och sundt öfvertygande bevis för olämpligheten af ett lagfäst arbetsförbud för kvinnorna. Det hufvudsakliga af dessa värdefulla synpunkter delgafs äfven i sinom tid de svenska riksdagsmännen, men hvarken detta eller herr Lindhagens andragande till förmån för sanning och rättvisa hade någon önskad verkan, lika litet som de arbetande kvinnornas (typografernas) uttalande i egen sak. Uteblifvandet af ett samfällt uttalande från arbeterskehåll, detta troligen orsakadt af hänsynstagande till de manliga kamraterna, var emellertid ett beklagligt faktum och torde i sin mån bidragit till den behandling som i riksdag och press kom frågan till del hos oss.

I Finland, där kvinnorna äro vana att delta med männen i arbete för medborgerliga angelägenheter, användes

Juvel- Guld- & Emaljarbeten
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

icke i denna fråga tystnadens taktik, en taktik som öfverhufvudtaget icke kan vara vidare opportun om något skall uträttas. Utgången blef också en annan och skall väl vid det slutliga afgörandet äfven så blifva. Med anledning af detta skulle jag vilja ropa — bort med den kvinnliga underdånigheten, fram med det offentliga ordet för frihet, sanning och rätt, oberoende af kön, stånd eller klass, d. v. s. fram med den verkligt "allmänna rösträtten" i Sverige!

I den finska tidskriften Naisten Ääni (Kvinnornas röst) ha under senaste höst ingått flera artiklar i berörda ämne af olika insändare. Signaturen L. M. påvisar lagstiftarnas svårighet vid redigerandet af arbetarskyddslagar för särskilda yrken, kön, åldrar och lokala förhållanden, som icke kunna inbegripas under gemensamma paragrafer. Redan frågan om huru långt "minderårigheten" bör räknas är fortfarande omstridd — 17 år, 16, 15 och 14? Somliga i landtdagen hö'lo före att 17-åriga ej finge sysselsättas mer än 5 timmar i fabrik eller verkstad och 14-åriga ännu alls icke, ehuru de slutat skolan. Andra framställde sin åsikt i mottot: "Lättjan är alla lasters moder". Om omyndiga är och bör lagstiftningen dock vara berättigad att bestämma, på det de ej må bli öfverhölvna i förtid exploaterade, men ej om myndiga, vuxna kvinnor. Detta framhålles af en annan signatur, som förundrar sig öfver den plötsliga och illa missbrukade "ridderligheten" hos herrarna, hvilka vilja frändöma dem ett ärligt och väl löndadt arbete för att hänvisa dem till ett i högsta grad eländigt betaldt nattvakande i hemmet i af trångboddhet och "inneboende" förskämd luft, där ej annat än sy- eller stickmaskinen såsom inkomstkäffande medel står dem till buds. Och är detta arbete redan undervärderadt, hur mycket mer blefve det ej så, då alla fabrikskvinnor ökade konkurrensen!

De kvinnor, som i Finland ha mer än vanlig auktoritet till följd af publikt uppdrag, äro den redan nämnda yrkesinspektrisen Vera Hjelt och doktor Tekla Hultin. Den förstnämnda gendref i landtdagen yrkandet att man måste följa utlandet i vått och torrt, framhållande att man hellre bör se efter hur det ställer sig i dessa länder med efterlevandet af paragrafer, som tillkommit förhastadt och omotiveradt. Jo, där är det så, att man kringgår dem. Hon hade sig bekant, att där man genom lag utesluter kvinnorna från fabriksverksamheten i mindre industrier och faktorier, hemfabrikation o. s. v. utom förbudslagen, där hade man i storindustrien för att äfvenledes komma utanför delat den större fabriksverksamheten i mindre, ty nattarbete kunde det nuvarande Europa icke undvara. De på detta sätt nattvakande kvinnorna hade sämre hygieniska förhållanden, mindre betalt, och arbetet blef sämre. Ha dessa kvinnors barn (de äro ju dock icke alla och alltid mödrar) vunnit något på dessa försämrade förhållanden? Bör man då ej hellre ta i saken från en annan kant och under vissa veckor hjälpa barnaföderskorna? Härtill måste man ännu ta i betraktande huru många flera arbetsmöjligheter utlandet med alla sina utvecklade industrigrenar har att erbjuda sitt folks döttrar i jämförelse med Norden.

Doktor Hultin har på uppdrag genom frågeformulär samlat uppgifter såväl af arbetsgivare som arbeterskor. De förstnämnda ha gifvit obestämda svar. Af 1,713 arbeterskors svar hade 354 gått in på förbudsförslaget utan tanke på följderna; 176 voro nöjda med nattarbetet med 8 timmars dygnindelning; 7 gillade förbudet med garanti för dagsarbete; 93 gillade detsamma med villkor: lika för män; 1,083 nekade sitt godkännande af fruktan att mista arbetsturen.

Af 18 pappersfabriker ha 17 svarat, att de i händelse af lagförbudet icke togo kvinnor i arbete. Af 24 sågar hade 21 svarat likaledes nekande, och af 5 trikväverier 4 nekande. Af de icke nekande har en och annan svarat ja vid nödfall.

Det är framför allt d:r Hultins på denna enquête byggda yttrande i plenum, som torde afgjort frågans öde för denna gång i landtdagen, och utgången torde äfven kunna nämnas som den första stora, synliga frukten af de finska kvinnornas landtdagsarbete. Hos oss blef frågan afgjord innan svenska kvinnor kunde yttra sig om den i riksdagen — eller kunde mera direkt inverka på besluten där. I de två öfriga nordiska länderna väntar den nu också sin slutbehandling. I det ena landet, Norge, ha kvinnorna erhållit direkt politiskt inflytande, skall detta hjälpa dem att föra sin åsikt igenom? I Danmark stå kvinnorna — som hos oss — ännu politiskt utanför. Vi kunna emellertid hoppas att de finska kvinnornas energi och framgångsrika sträfvanden för att rädda arbetsfriheten skall ytterligare egga Norges och Danmarks kvinnor med eller utan direkt politiskt inflytande till ansträngningar för att förhindra ett förbud som så olyckligt ingriper i de arbetande kvinnornas förhållanden.

M. Asp.

Högst märkvärdig tilldragelse inom kabinettet mellan min styfmor och mig!

Under det vi på eftermiddagen styrde staten tillsammans, märkte vi en alldeles ovanlig öfverensstämmelse i våra mesyrer och åsikter. Lyckönskande oss däröfver, forskade vi efter orsaken till denna närning, och det visade sig då, att min styfmor, utaf att mycket läsa vissa rojalistiska tidningar, hade kommit att något gå öfver på oppositionens sida, och jag åter hade genom vissa oppositionsblads dagliga bearbetning småningom blifvit mera böjd än förr för regeringen. Särdeles roade af denna upptäckt och lyckönskande oss öfver vår själfständighet, beslöto vi, för att hålla rätta balansen hädanefter, att hålla oss båda partiernas organer, och vi slutade vår politiska diskussion med att lägga patience med hvarandra.

Fredrika Bremer («En dagbok»).

Pensionskassa för kvinnliga kontorister.

För den själförsörjande unga kvinnan med den i de allra flesta fall knappt tillmätta lönen, som på intet sätt vill räcka utöfver de dagliga omkostnaderna, slår tanken på ålderdomen ofta som det hotande spöket. I några enskilda större affärer eller bolag — det är kontoristen vi tala om — är i bästa fall ordnandet af något pensionsförhållande vidtaget, eller där det är sämre ställt, vinkar hoppet och sannolikheten om att något dock skall göras på ålderdomen för de biträden, som gråna i den stora affärens tjänst. I de flesta fall står dock kontoristen inför utsikten att, när krafterna svika, afskedas utan att någon finnes, som vill eller kan sörja för henne. Så mycket viktigare är det att hon, medan hon ännu har tid och krafter, tänker på hvad hon i sin lilla mån kan göra för att själf ordna för sig. Tanken på inbetalning till någon pensionskassa inställer sig då, men för att kunna få del i en dylik kassa, måste en sådan finnas. Huru förhåller det sig nu härmed?

Jo, en pensionskassa finnes verkligen sedan någon tid tillbaka i Stockholm. Det är den Kvinnliga kontorist- och expeditföreningen, som genom den stora Gerellska donationen är i stånd att bjuda sina medlemmar förmanerna af en pension.

Om ett pensionsbref på hundra kronor löses, blir premien vid 20 års ålder blott kr. 4:90 i kvartalet, vid 30 år kr. 7:53, vid 40 år kr. 16:36. Hundra kronor räcka nu icke långt, men om flera pensionsbref lösas — då visserligen premien stiger i förhållande därefter — så är dock med en relativt liten utgift fyra gånger om året en pension å flera hundra kronor tillförsäkrad pensionstagaren vid 55 års ålder.

Med en liten inkomst kan naturligt nog premieinbetalningen kännas hård vid kvartalsskiftena, dock torde detta nog vara en af de få möjligheterna för den lågt aflönade kontoristen att säkra sig en inkomst för ålderdomen. Den här omnämnda pensionskassan är emellertid, som nämnts, begränsad till medlemmarna af den Kvinnliga kontorist- och expeditföreningen i Stockholm. Tills möjligen någon stor, allmän pensionskassa kan inrättas — en sak för hvilken det borde arbetas, men därtill fordras organisation och intensiv agitation samt först och sist pengar — får man emellertid uttrycka den förhoppningen, att de kvinnliga kontorister, som därtill äro berättigade, begagna sig af de fördelar, som genom den existerande pensionskassan beredes dem.

En praktisk tidning för hemmen.

En af vårt folks största faror är den dåliga billighetslitteratur, som i form af böcker och tidningar öfversvämmar oss. Men vill man afhjälpa ett ondt i den vägen, finnes intet bättre medel än att sätta något godt, lika

billigt och lätt tillgängligt i stället. Detta är något, som alltmera börjar inses, och i synnerhet i dessa sista tider har en stark rörelse försporis, syftande att främja spridandet af på en gång god och billig litteratur.

Ändamålet med dessa rader är att påpeka ett led i denna rörelse, ett visserligen ej nytt, men kanske alltför opåaktadt led. Det är den lilla tidningen "Hemtrefnad", som sedan några år utgifvits af Fredrika Bremer-Förbundet.

"Hemtrefnad" vill främst af allt nå de små hemmen i vårt land och erbjuda dem en på samma gång uppfostrande och underhållande läsning. Utkommande med 40 åttasidiga nummer om året innehåller den artiklar i husligt arbete, barnavård, uppfostran och trädgårdsskötsel, lefnadsteckningar och reseskildringar, dikter, kortare religiösa uppsatser, krönikor öfver de politiska händelserna, nöjesafdelning m. m. och är det redaktionens bemödande att hålla samtliga artiklar i en enkel och lättfattlig ton och dock samtidigt genom ämnesvalet erbjuda ett innehåll som kan vara af intresse för läsare af olika bildningsgrad. Flertalet nummer äro illustrerade. Bland de personer, som plägat lämna bidrag i tidningens spalter nämnas fru Amanda Kerfstedt, fru Julia Jolin, fru Anna Wettergren Behm, fröken Clara Wahlström, fröken Sigrid Melander, fröken Lotten Lagerstedt, signaturen "Steffen" m. fl. Redaktris är fröken Fanny Ekenstierna.

"Hemtrefnads" pris är satt så lågt som till kr. 1,60 per år, då prenumeration sker genom posten. Vid insändande af 6 prenumerationskvitton till expeditionen, 54 Drottninggatan, Stockholm, erhålles det 7:de exemplaret gratis, och då 25 ex. under samma adress rekvireras direkt från expeditionen, blir priset endast 1 kr pr ex. Inbundna exemplar från förra året erhållas till 1,50, äldre årgångar till 1,25.

Till följd af sitt billiga pris och den starka konkurrensen med andra smärre tidningar, hvaraf en del utan skrupler ockra på människors sämre egenskaper, har "Hemtrefnad" ständigt att strida för sin existens, och vi våga tro att det lilla bladet vore förtjänt af stöd och uppmuntran från deras sida, som inse vikten af en sund tidningsläsning. Profexemplar sändas på begäran från expeditionen.

Till Dagnys läsekrets i landsorten.

Som Dagny önskar vara ett enande band mellan Sveriges kvinnor samt har till sitt mål att tillvarata alla intressen på skilda platser, få vi härmed uppmana våra läsare i landsorten att de, för att underlätta denna vår uppgift, ville till tidningens redaktion insända sådana notiser, som utöfver lokalintresset innehålla saker af vikt för kvinnorörelsen i dess helhet.

Marianne von Willemer.

Af Sigrid Platen.

IV.

De tvänne dagar Goethe och Marianne fingo upplefva i Heidelberg voro kanske de lyckligaste af hela deras samvaro och lika oförgätliga för dem båda, i trots af eller kanske just därför att afskedets vemod bodde i deras hjärtan. Därigenom erhöles tankar och känslor en intensitet, som förlänade hvarje uttaladt ord, hvarje flyende minut den djupaste betydelse. Ännu nio år senare förmår också blotta minnet af deras gemensamma vandringar bland de sköna ruinerna i den härliga slottsträdgården ingifva Marianne den högstämde dikten "I Heidelberg". Goethe, som erhåller denna dikt på sin födelsedag, tröttnar icke att åter och åter genomläsa den, emedan "den vederkvicker honom och försätter honom i den angenämaste stämning". Heidelberg förblef för Marianne under hela hennes lif en "tjusningens boning", och under alla de besök hon på äldre dagar blef i tillfälle att göra därstädes hos sin väninna, fru Schlosser, försummade hon aldrig en vandring upp till slottsterrassen. Tyst, ofta under djup rörelse, återkallade hon där minnet af det förflutna.

Då de båda vännerna emellertid den 26 september 1815 här sade hvarandra farväl, lefde ännu hos dem hoppet om ett återseende, och ingen af dem anade, att detta var ett afsked för lifvet. "Det samma upprepar sig aldrig i lifvet, det liknande sällan", denna Mariannes erfarenhet skulle hon också besannad, och denna poetiska episod i Goethes lif skulle för honom följas af många bittra pröfningar och missräkningar.

Äfven Marianne fick efter skilsmässan i Heidelberg känning af lifvets onda dagar. Hennes smittande munterhet dämpades och hennes sång förstummades genom hennes en lång tid sviktande hälsa, såsom Willemer inberättar till den deltagande och efter ett ord från henne längtande vännen i Weimar. Kanske var hennes lidande icke uteslutande af kroppslig art.

Att afskedet varit i hög grad upprifvande för dem båda framgår tydligt ur de första breffven från Goethe, hvilka han betecknande nog icke ställde till Marianne utan till Rosette Städel och senare till Willemer själf. Dock har hvarje ord i dessa bref en undermening, som endast

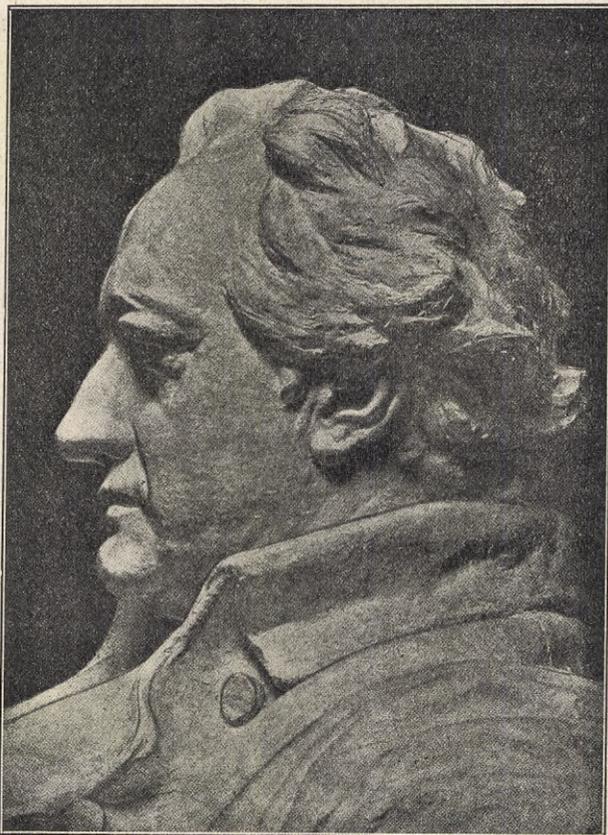
Marianne kan förstå. I ett af dem skickar han henne ett blad af det exotiska Gingo-Biloba-trädet, detta blad, som han kallat "en sinnebild af innerlig vänskap", emedan "man frågar sig om det är ett, som delat sig i två eller två, som förenat sig till ett". I ett par af dem förhör han sig bekymrad om Marianne åter begynt sjunga, och under den forceradt muntra tonen skyntar hans brist på inre jämvikt.

Han hade lofvat att än en gång återvända till Frankfurt från Heidelberg, men afreste i stället nästan brådstörtadt till Weimar, endast "styrkt af den tanken", att han "utan villkor och motspänstighet vandrar den förut-

bestämde vägen och nu kan så mycket renare rikta sin längtan tillbaka till dem han lämnar". Det var ett ädelt hjärtas hjältemodiga själfuppgifvelse, beslutad i ett stort ögonblick och fullföljd under årtal till förmån för "de två, som man ser så afundsvärdt lyckligt förenade". Och nu inleddes i stället det sköna vänskapsförhållande, som blef allt innerligare med åren och som underhölls med gåfvor och gengåfvor, ofta åtföljda af smärre strofer med anspeln på forna förhållanden.

Med största förtjusning hälsade Marianne det första exemplaret af "snillesamlingen" *Divan*, som fem år senare sändes henne oinbunden direkt från trycket. Vid hennes egen sång *Till Vestanviden* ligger i denna bok, har man berättat, ännu i dag ett Gingo-Biloba-blad.

"Jag har", skrifer Marianne till Goethe, "läst *Divan* om och om igen, och jag kan hvarken beskriva eller för mig själf klargöra den känsla som griper mig vid hvarje välkänd klang. Om mitt inre väsen blifvit er så klart som jag hoppas och önskar, ja, som jag till och med kan vara förvissad om, ty mitt hjärta låg öppet för er blick, så behöfs det ingen vidare i hvarje fall högst bristfällig förklaring. Ni vet och känner nog samt hvad som försiggick inom mig, jag var mig själf en gåta; på samma gång stolt och ödmjuk, blyg och betagen, allt tycktes mig som en härlig dröm, i hvilken man återfinner sitt eget jag förädladt och förskönadt och gärna finner behag i allt hvad älskans- och be-

GOETHE.

Efter Helmers Goethestaty i Wien.

römvärdt man i detta upphöjda tillstånd talar eller handlar; ja till och med ett högre väsens (Goethe) tydliga medverkan är — för så vidt detta förlänar oss förtjänster, som vi alls icke trodde oss äga — till sin orsak så lyckliggörande, att man icke kan annat än mottaga det som en gåfva från himlen, när lifvet skänker sådana gyllene ögonblick. — — — Ni förlåter nog om mitt tack för allt det sända kommer senare än glädjen öfver att äga det — — —

Vi ha tillbringat nästan alla dessa härliga dagar på "Möllan", ehuru vi redan flyttat in till staden. Lunden och terrassen ha samma färgskiftningar som då, och minnet gör skuggorna lefvande, så att man under träden tycker sig se gestalter vandra, som ge en högre betydelse åt alltsammans."

Många år senare lär den åldriga fru von Willemer ha försäkrat sin vän Hermann Grimm: "I Goethes Divan har jag intet på mitt samvete utom Östan- och Västanvinden samt sångerna 'Lycksalig i din kärlek' och 'Säg, du har väl mycket diktat' — — — Mycket däraf har jag likväl 'angeregt, veranlasst, erlebt.'" Huruvida hennes minne härvid svek henne och om de sånger, hvari man ytterligare tycker sig spåra hennes hand, härröra från henne eller ej, förblir hennes hemlighet. "Det är onödigt", utlät hon sig vid ett annat tillfälle, "att alla människor skola veta den höga ära, som vederfors er Grossmütterchen, när hon tilläts vara en Goethes medarbetare."

Skiftande uppgifter föreligga om när och åt hvem hon först yppade sin hemlighet. Troligt är dock, att hon anförtrött den åt två eller tre personer. I alla händelser var Hermann Grimm sannolikt den förste, som fick erfara hvilken del hon tagit i Divandikterna. Denne, som först nio år efter hennes död ansåg sig kunna röja hvem som varit Goethes Suleika, berättar på följande sätt hur han fick del af den överraskande nyheten.

Under en promenad med fru v. Willemer, då regntunga skyar jagades på himlen af västanvinden, reciterade jag halfhögt för mig själf:

"Ach um deine feuchte Schwingen,
West, wie sehr ich dich beneide."

Marianne tvärstannade därvid och frågade hastigt: "Hur kom du just att tänka på den sången?" — "Åh den stod så lifligt för mig i denna stund", svarade jag, "det är ju en af Goethes skönaste sånger." — En stund blef hon stående tyst och såg fast på mig, som om hon öfverlade ifall hon borde tala eller tiga. Af en plötslig ingifvelse utbrast jag då: "Eller är det kanske rentaf du, som har diktat den?"

"Ja", svarade hon långsamt, "det är jag, som diktat den, men det får du icke förråda för någon." Och under hemvägen förblef hon sedan tyst och tankfull. —

Denna dikt, tolkande Suleikas heta längtan efter den älskade, kan med fog anses som hennes mästerson. Såsom sådan har den också flerfaldiga gånger utpekats, och redan under Goethes lifstid analyserades den af en kritiker såsom en af dennes förträffligaste lyriska sånger — "en helt enkelt mönstergill dikt."

"Hur ofta", skriver Goethe till Marianne, "har jag inte hört den sången sjungas och hur ofta hört den prisas, hvarvid jag i stillhet leende tillägnat mig hvad jag väl också i skönaste mening får kalla mitt eget."

Stolt och glad å hennes vägnar skickar han henne genast ofvannämnda värdesättning af hennes dikt jämte en lager- och en myrtenkvist, sammanbundna med ett grönt sidenband, och en liten varm versifierad hälsning.

Sången till Västanvinden blef satt i musik af Frans Schubert och sjöngs ofta af de yppersta sångerskor, bland andra Jenny Lind. Marianne, som högt beundrade dennas sång, var vid detta tillfälle närvarande samt blef själf så gripen däraf, att hon under tårar omfamnade sångerskan. Att hon redan vid detta tillfälle skall ha förrådt sin hemlighet lär dock icke vara förhållandet.

Hennes högstämda dikt "I Heidelberg", som avslutas med det vemodfullt jublande utropet: "Hier war ich glücklich, liebend und geliebt!", bäres äfven den af verklig glöd och poetisk flykt. Förutom dessa vackra sånger finnes af Mariannes hand ett stort antal dels allvarliga, dels glada smärre poem, aldrig ämnade för trycket, men alla präglade af den fina rytm och harmoni, som voro henne, sångens mästarinna, egna. "I tankens friskhet och behag och känslans innerlighet, i formens afrundning och uttryckets klarhet och välljud öfverträffas hon af ingen tysk diktarinna" — så har hennes skaldskap blifvit värdesatt i hennes eget land. Och med denna sin — som hon själf så anspråklöst uttrycker sig — "bischen Talent" g'adde hon gamla och unga ända in i höga åldern.

Att med sina Suleikasånger i många år okänd ha stått och ännu stå profvet bredvid en Goethe, det är Marianne von Willemers diktärära. Har hon icke skrivit volymer, så har hon dock lagt så mycket af sin själ icke endast i de sånger den store diktaren utan tvekan jämställde med sina egna, utan äfven i hans, att han om sin Suleikabok af fullt hjärta kan säga henne: "Hast mir dies Buch geweckt, du hast's gegeben!"

Icke mindre än i den bundna formen framlyser ur fru v. Willemers obundna stil hennes för all lifvets och naturens skönhet öppna poetiska blick. Det skriftliga umgänget mellan Goethe och Marianne, hvilket inleddes med några bref på det af henne som ett skämt uppfunna chifferspråket, fortsattes med längre eller kortare luckor ända till Goethes död. De hemlighetsfulla chifferbrefven, genomandade af kärlekslängtan, hämtade som de voro genom angifvande af nummerföljden på sida och versrad ur Hafis österländska sånger, gäfvö ytterligare anledning till sköna dikter.

I brefven är Goethe, såsom redan påpekats, fullkomligt reserverad, medan Marianne däremot i sina inlägger så mycken innerlighet, att man till fullo förstår hur vederkvickande de måste ha verkat på mottagaren. Då det har sina svårigheter att på ett lyckligt sätt återge hennes vackra dikter, må några få utdrag ur hennes brevväxling med Goethe ge ett prof på hennes prosa.

Ur hennes äldsta bevarade bref i november 1818:

"Ert vänliga bref har åter försatt mig helt och hållet tillbaka till den tid, då jag var så lycklig, ja, jag vågar

såga så ungdomligt glad. När jag nu tänker tillbaka på min dåvarande sinnesförfattning, skulle jag med rätta vilja likna mig vid ett träd, hvilket den sköna hösten aflockar nya blomster. Den allt upplifvande solen smyckade mig ännu en gång med ungdomskransen, det var min sista lycka! — Nu träder allvaret in i mitt lif som en kall vinter och blomstren falla af — — — Och likväl — när det förflutna har så mycket skönt att bjuda på, får man icke vara så nogräknad med det närvarande — — —

Hur gärna ville jag icke genast betygat min glädje och min tacksamhet för den innehållsrika sändningen — — — hur mycket skönt ljuder oss ej till mötes därur, hur mycket för mig uppfriskande. Förädladt genom ert snille, träder hvarje än så obetydlig händelse, hvarje tillfälligt ord in i en högre lifsfär. Jag förundrar mig öfver det redan kända och fröjdar mig innerligt, att det en gång tillhörde mig, ja, att jag till en viss grad vågar tillräkna mig det! Då jag denna sommar åter besökte Heidelberg, återsåg jag alla de platser som voro mig kära, och deras verkan på mig var obeskrifligt välgörande — — — endast de där sirligt tecknade bokstäfverna vid den glada brunnens rand hade tidens hand utplånat; för deras odödlighet är likväl sörjdt; måtte den önskan de uttalade uppfylla mitt korta lif. — — — Samtliga innevånare i "Rothen Männchen" och alla anhöriga hälsa ödmjukt, vördnads- och kärleksfullt, såsom det anstår enhvar af dem. I alla tre hälsningarna innesluter sig

Er Marianne."

År 1825 skrifver hon med tack för Goethes porträtt-medaljong:

"Det som i era bref fröjdar, bedröfvar och förundrar mig är följande: att ni är mycket sysselsatt fröjdar mig i betraktande af hvad däraf framgår, men bedröfvar mig, emedan det förtar oss allt hopp att få se er hos oss; förundrad är jag, därför att ni betvillar att jag minnes er nog lefvande för att icke behöfva ett "nytt in- eller aftryck", detta är era egna ord! Och mycket har det förundrat, ja, bedröfvat mig, att jag skulle förlåta er den stora glädje ni förskaffat mig genom er medaljong. — Ni hade just ingenting bättre till hands! Än er bild! Om det än icke behöfdes något nytt in- eller aftryck, hvad skulle ni väl kunnat sända, som vore mig kärare, och därför, än en gång mitt varmaste tack — — — Men hvad som framför allt fröjdar mig är att ni tillåter mig hålla er kär af hela mitt hjärta — hvilket kanske nog kunde ske utan er tillåtelse — och att emellanåt få säga er det, hvilket däremot icke kunde ske det förutan; måtte diktaren förlåta, om jag stjäl några ögonblick från vännen" — — —

År 1828 följande yttrande:

"När jag betänker, med hvilket förtroende jag vågar vända mig till er, hur godhetsfullt ni bevarar mina angelägenheter och uppfyller mina önskingar, så lyckliggör mig den tanken, att er bevågenhet för mig, hvilken jag ville umgälla med hjärtlig kärlek och trohet, ännu så långt efteråt bestått profvet" — — —

Och när hon i nyårsnatten, som så ofta vid årsslutet, håller en liten vidräkning med sig själf — "då var allt

hvad jag har er att tacka för föremål för mina vakna drömmar." —

Samma år under en resa i Schweiz skrifver hon som svar på Goethes "glada förfrågan hvar de kära resandena befinna sig den 25 augusti, och om hon vid den klara fullmånen enligt deras vid afskedet gifna löfte tänkt på honom, såsom han med öfersändandet af den vackra dikten — Till fullmånen — visar sig ha gjort:

"Hvad nu den 25 augusti beträffar, så kan jag afge fullständig och noggrann redogörelse därom. Bittida om morgonen afreste vi från Schaffhausen och kommo tidigt genom den ytterst sköna Höllenthal till Freiburg, där vi strax besågo Münster och kvarstannade i kyrkan tills det blef fullkomlig skymning. I värdshuset, där vi togo in, hade vårt rum en balkong åt en bred, vacker gata, där det var mycket lifligt. Halfva Freiburg var stad på promenad, och då nu månen, hvars uppgång jag tyvärr ej fick se, tittade fram öfver husgafarna, var det så strålande och bedårande i den lilla trefliga staden, att vi åter sällade oss till de promenerande och slogo in på vägen till Münster, hvilken vi funno obeskrifligt skön i månens silfverglans. Hemkommen dröjde jag ännu länge på balkongen och lät den där oförlikneliga månsången i känsla och ord återklinga i min själ, jag tänkte på den tid, då jag så ofta sjöng den för er och kände "hvarje efterklang af glad som mulen tid". Hade jag kunnat ana att vännens öga i det ögonblicket verkligen var mildt fäst på mitt öde, skulle jag gärna med honom utropat: "Ueberselig ist die Nacht!" — — —

Augusti 1829:

"Hur mycket hade jag icke att fråga om, som man skriftligen hvarken förs utbedja eller vänta sig besvaradt. Ni skulle säkert le åt mig, om ni visste med hvilken noggrannhet jag ger akt på alla de förhållanden och antydningar, som kunna hjälpa mig att lära känna och förstå skalden ur hans verk (hon läser för tillfället "Wanderjahre"); och då det icke kan förnekas, att han doppar pennan i sitt hjärteblod, så kan man till följe all sin medkänsla för den innerligt älskade vännen och hans hjärtetsår knappt fördraga den ovisshet, under hvilken man anstränger sig att gissa när, hur och genom hvem det tillögades honom. Hvad jag vågat och fortfarande vågar tillägna mig af denna paradiskälla uppfriskar och vederkvicker mitt lif och lyfter mig öfver mig själf. Jag tackar skickelsen för denna min tillvaros glanspunkt, hvilken utan bitter tillsats, ren och oförfalskad förmår förljufta mina sista lefnadsdagar; detta är en himlens gåfva, vida öfver min förtjänst." — — —

(Forts. och slut i nästa nummer.)

Våra ärade läsare

uppmanas vördsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

Litteratur.

Julia Kinberg och Alma Sundquist:Handledning i Sexuell undervisning och uppfostran.

Elin Cederblom:Handledning i Sexuell undervisning och uppfostran. I. För mor och dotter samt lärarinnor, II. För föräldrar och deras söner samt för lärare.

O fvanstående arbeten äro de med resp. 1:sta och 2:dra pris belönade skrifterna i en pristäflan för anskaffande af en bok med det i titeln angifna ändamålet.

Doktorerna Kinberg och Sundquist ha tydligen gått till verket med det allvarliga syftet att genom en på bred basis gjord framställning åstadkomma ett arbete, som kan ge läraren tillräcklig insikt i ämnet för att i den grad, som i allmänhet behöfves, behärska detsamma. Boken är äfven afsedd för föräldrar till handledning vid den del af uppfostran, som rör det sexuella lifvet.

Inledningen ger en kort öfversikt öfver kroppens olika organsystem och vill därmed i möjligaste mån neutralisera den olägenhet, som uppstår genom att fortplantningsorganen och deras hygien behandlas skild från en framställning om kroppen i sin helhet. Den därpå följande afdelningen utgör bokens hufvuddel och ger en synnerligen klart och redigt uppställd, af talrika goda bilder belyst redogörelse för sexualorganens byggnad, förrättningar och vård, hvilken är lika sakrik och omfattande som klar och lättfattlig, hvarför den bör bli för läraren synnerligen värdefull. Den fullständigas af det därpå följande kapitlet, som i korthet redogör för könsorganens embryonala utveckling. Dess inrymmande i boken måste betraktas som välbetänkt, då det är ägnadt att ge ökad lif åt läsarens anatomiska begrepp.

Könssjukdomarna och de sexuella abnormiteterna äro sakligt behandlade i hvar sin afdelning. Rashygienens begrepp och dess förpliktelser klargöras i ett kapitel, hvari ock ges en objektivt hålles framställning om prostitutionen. Äfven preventivmedlen beröras här utförligt, hvilket författarna känt sig böra i bokens företal motivera med det förhållandet, att ungdomen numera sällan hålles i okunnighet om dessa medels existens, men fastmer oftast få en oriktig kunskap om desamma och deras värde.

Arbetet afslutas och fullständigas med ett framhållande af vissa synpunkter för sexuell uppfostran i skola och hem, hvari påpekas nödvändigheten att bryta med gamla vanor, att undanhålla barnet allt verkligt vetande om sin kropp och dess utveckling och härstamning.

Den alltigenom sakliga framställningen i hela detta arbete är ägnad att ge lärare och uppfostrare den klara, af verklig kunskap karakteriserade syn på ämnet, som måste vara grunden för all sexuell uppfostran, om den skall kunna för barnet eller eleven vara af varaktigt värde.

* * *

Fröken Cederbloms arbete har tillkommit i något olika syfte, i det att hon i första rummet afsett en handledning för föräldrar, hvilken ock vore lämplig att ge ungdomen att läsa på egen hand. Till lärobok är den

lika litet som det föregående arbetet afsedd. Hennes bok är därför naturligen mera kortfattad och mera populär i stilen. Efter en inledning om befruktningen i växt- och djurrikerna ger den en öfersiktlig framställning om fortplantningsorganens byggnad, förrättningar och vård och om fostrets utveckling samt afslutas med ett kapitel om könslifvets etiska och moraliska förpliktelser samt om föräldraansvaret. I samband härmed afhandlas de smittosamma könssjukdomarna och alkoholens inverkan på afkomman. Också detta arbete illustreras af flera goda bilder.

Fröken C. har, som oifvan synes, funnit lämpligt att dela sitt arbete i två böcker, en för hvardera könet, och äro i hvarje bok en del förkortningar och uteslutningar gjorda i de kapitel som röra det motsatta könet. Denna uppdelning kan väl anses vara en eftergift åt alla dem, som ha svårt att vänja sig vid det nya i att meddela barnen kunskaper på detta område. Dessa kunna kanske lättare förmå sig att sätta lektyr i detta ämne i händerna på ungdomen, om de finna en bok särskildt afsedd för den enes eller den andres kön. Man kan hoppas att fröken C:s på en gång naturliga och samvetsgranna framställning skall förmå många föräldrar att snart nog ge sin son eller dotter äfven den för det andra könet afsedda boken för att därmed fullständiga kunskaperna.

Vi ha skäl att vara tillfredsställda med den anordnade pristäfningens resultat, som gifvit oss ökade medel i händerna vid arbetet att sprida bättre kunskaper om sexuallifvets hygien.

Inez Laurell.

Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter. Kort öfersikt på uppdrag af Fredrika-Bremer-Förbundets kommitté för lagfrågor sammanfattad af **Gustaf A. Aldén**. Andra omarbetade upplagan.

Den andra upplaga, som nu utkommit, af denna illa förträffliga öfersikt, har särskildt nödvändiggjorts genom de många lagändringar, som från och med i år träda i kraft. I den form, som denna korta sammanfattning af den svenska kvinnans kommunala rättigheter nu föreligger, utgör den en fullständig och öfersiktlig handledning i dessa stycken, från bestämmelserna angående stadsfullmäktigeval i Stockholm och i öfriga städer till redogörelse för allmän rådstuga, kommunalstämma och kommunalfullmäktige, municipalstämma, kyrkostämma, kyrkofullmäktige och kyrkomötesombud, landsting, prästval samt reglerna för kommunal valbarhet. När kvinnorna nu inom kort för första gången skola begagna sig af de rättigheter, som de nya kommunallagarna medföra, samt dessutom äfven ha i utsikt att i deras mån påläggas de förpliktelser, som eventuellt inval i nämnder och styrelser kan medföra, är den lilla broschyren att anbefalla som en god och lättfattlig framställning för studium af vår kommunalförvaltning.

Det kan förtjäna att nämnas att för ett mera ingående sådant finnes en utförligare framställning af samme författare som till den här nämnda korta öfersikten, nämligen "Medborgarens bok".

"Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter" kostar 15 öre och erhålles genom Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm.

Kommunalkursen i Stockholm.

Den i Dagny redan omtalade, på initiativ af Stockholms F. K. P. R. under anslutning af flera olika kvinnoföreningar anordnade kursen i kommunalkunskap öppnades i onsdags förliden vecka. Den öfver all förmodan lifliga tillslutningen till kursen, hvilken gjort att den först bestämda lokalen rymmande 480 personer ej på långt när räckte, närmare 800 deltagare äro antecknade, visar på ett särdeles glädjande sätt huru lifligt intresset nu är hos kvinnorna själfva att skaffa sig insikt om deras samhällseliga rättigheter och skyldigheter. Det var också en helt imponerande syn att se den stora skolsalen i Kungsholms realskola fyllas till sista plats af den tillströmmande stora skaran kvinnor, som trots den aflägsset belägna lokalen och det starka yrvädet icke ville försumma kvällens föreläsning. Sedan d:r Lydia Wahlström uttalat några korta hälsningsord, höll d:r Knut Kjellberg ett inledningsföredrag, "Social bildning", däri han utvecklade innebörden af begreppet social bildning och betonade det sociala arbetets betydelse för individen, huru individens lycka sammanhänger med samhällets och att det stora helas välfärd åter befordras genom den enskildes. Han slutade med att framhålla, att intet får hindra individen, hvem han vara må, att under arbete för allmänt väl utveckla sin personlighet; kvinnorna voro en grupp som hittills ej fått komma med, de måste få detta för samhällets och sin egen lyckas skull.

Efter detta med lifligt bifall hälsade föredrag höll lektor N. Höjer en instruktiv och sakrik föreläsning öfver "Kommunalstyrelsen på landet", som äfvenledes mottogs med lifligaste intresse och kraftiga applåder.

Att kursen skulle komma att fylla ett behof stod nog ifrån början klart för dem som anordnade den; att den skulle omfattas i den utsträckning, som nu skett, och mötas af den resonans, som den visade sig ha den första föreläsningkvällen, är en glädjande öfverraskning. Det visar att intresset för de samhällseliga angelägenheterna är större än hvad till och med hade förmodats af dem, som ifrigast hoppades på att kursen skulle tjäna ett godt ändamål. Och det visar framför allt att kvinnorna med sina rättigheter känna sina förpliktelser.

Hvar är hon?

Den diskussion, som sedan en tid rört sig i tidningens spalter under ofvanstående rubrik måste vi begränsa på grund af utrymmesskäl, hvarföre vi icke kunna mottaga flera inlägg i saken utöfver de redan inkomna, hvilka inflyta i nästa veckas nummer.

Hon är där!

En vän till mig, fint bildad fast inte just entusiastmerad rösträttskvinna, afsvalnade en gång min ifver i ämnet med: "kära vän vi ha alla rätt!" Dessa ord skulle med skäl kunna tillämpas på det som sagts i och med anledning af Eira Hellbergs "efterlysning" af

den "kristligt sinnade kvinnan", alla ha de rätt, hvar från sin synpunkt, anmärkningsvärdt är blott författarinnornas i visst fall enastående enighet och visshet, ty förgäfvesspanar man i hvarje nytt inlägg efter en definierande tanke i afseende på hvad som menas med en "kristligt sinnad kvinna".

Endast fröken Beatrice Dickson söker klara begreppen genom att fråga hvad Eira Hellberg menar med de beteckningar hon begagnar sig af och, ehuru man får antaga att denna inte är okunnig om det storartade arbete slumstranarna och i öfrigt de af Elin Cederblom uppräknade utföra och lika litet kan mena att vi endast ha ett socialt mål att verka för: vår politiska rösträtt och myndighet, har man dock svårt att vid genomläsandet af hennes artiklar värja sig för den tanken, att hon själf står oberörd och oförstående inför religiösa program öfverhufvud men anser att den kategori af kvinnor hon talar om vore bra att ha med, inte för den andan som kunde behöfva ingjutas i rörelsen, utan för att vinna de "konservativa männen" och för öfrigt ge en snabbare framgång. Men här blottar hon en af tidens och kanske äfven rösträttsrörelsens svagheter, den att till hvarje pris vilja fram — mängen ser det så — och därtill lånar sig inte den allvarligt tänkande religiösa kvinnan.

Att inte fröken Hellberg förstår just så mycket af den sak hon tagit sig an — man kan ju inte förstå allt — visas bäst när hon i sin andra artikel ber Elin Cederblom vederlägga henne med "fakta" och "siffror". Vi lefva i statistikens tid, men att sträcka denna till ett område, där hjärtat har största vetot och där människodöm upphör, synes mig vittna om föga sakkänedom. Där emot anser jag angående fröken Eira Hellberg, att hennes goda vilja och hennes "efterlysning" är all tacksamhet värd, ty väckelse till socialt intresse är af nöden i alla hörn af och inom vida kretsar i vårt gamla Sverige. Visserligen känner sig den varmhjärtade religiöst anlagda kvinnan snarare bortstött än kallad genom Eira Hellbergs sätt att se, men det är bra om så många som möjligt "tänka på saken".

Så långt är allt godt och väl. Men jag återkommer till den tanken: hvilka äro då de "kristna kvinnor" som åsyftas? — Borde vi inte ha hunnit öfver detta, eller borde vi inte ännu så länge akta oss för att stämpla hvad som endast osäkert kan stämplas af oss! Mathilda Roos säger någonstades i en af sina romaner, att det inte går att etikettera människorna likt konservburkar. Men hvad göra vi väl annat? — Och dock stå vi i en öfvergångstid inte minst hvad det religiösa lifvet beträffar. Ett nytt ljus vill tränga igenom och klara våra föreställningar och göra stora gärningar förnimbara af många, som nu äro kristna blott i sin längtan därefter. Skyltarna skola försvinna och Kristi ande genomtränga allt, men inifrån.

Hvar ha vi så den "kristna kvinnan", som efterlyses? Alla äro vi döpta, alla äro vi således kristna. — Trångsynta människor är det godt om, men hvem vill väl påstå att de äro mest tillfinnandes inom kretsar som betecknas "kristliga", — hvar de än äro, kunna de måhända vara nödvändiga som barlast. — "Kvinnorörelsen behöfver de vakna, de vidhjärtade, de för allt mänskligt intresserade kristna kvinnorna", säger Gerda Meyerson. Ja, hvad hon har rätt; men de tillhöra ingen kategori och äro således oåtkomliga för all statistik och hvem vill väl påstå att det inte inom rösträttsföreningarna finnes många, många sådana kvinnor, äfven om de bida sin tid för att framträda med åsikter, som stundom kunna synas dem för gamla, stundom för nya.

Hvad nu den grupp beträffar, som åsyftas i berörda artiklar och som man med ledning af de i Eira Hellbergs senaste artikel angripna föreningarna af K. F. U.

K. förstår var de inom olika föreningar och sällskap arbetande kvinnorna, så medgifves visserligen att inte så många af dem — som kanske önskligt vore — taga en till synes verksam del i rösträttsrörelsen, ehuru jag även skulle med namn och siffror kunna bevisa motsatta fall, men — uppgifterna äro så många, tiden kräfver koncentration, salte! får inte mista sin sälta, och en sak, som vi inte få glömma, många af "de vidsynte, intelligenta kvinnor, som spännt sig som dragare för det tunga lasset," ha fått sin utbildning och sin syn på lifvet i en tid, då intelligens var synonym med materialism och otro, och att de trots härliga undantag förmått ge åt kvinnorörelsen en färg, som inte alla äro mäktiga att tränga igenom och som helt naturligt verkar tillbakahållande på de mera stilla, religiösa kvinnorna. De mera vakna äro redan där, om också blott med sina tankar och böner, och den som anser det för likgiltigt förstår litet af det som hör till ett kristligt sinne.

Th. Pihlstrand.

Hvar är hon?

Med anledning af artikeln Hvar är hon? skulle jag vilja fråga, om det inte är så, att i de flesta religiösa kretsar religiositeten ej anses verklig och äkta, om den ger rum för intresse för socialt och politiskt arbete? Och är det inte något dylikt förf. hänsyftar på, då hon säger, att det är den kristliga kvinnans sak att säga, om det beror på hennes öfvertygelses läror om hon är likgiltig för den "offentligt kända" kvinnorörelsen? Ty det erkänner ju själfva "En af dem med bomullen" i slutet af sin artikel, att hon är.

Ajax.

Riksdagen.

Motioner i Andra kammaren. I samband med väckt motion om förbud mot manligt nattarbete återkommer herr Lindhagen även i år till den kvinnliga nattarbetsfrågan. Efter att ha betonat, att i stort sedt nattarbete vore lika skadligt för män som för kvinnor, samt påmint om ett yttrande i skrifvelse från Svenska Typografförbundet, hvori framhålles att kvinnor särskildt väl lämpade sig för typografyrket men att nattarbetsförbudet för kvinnor skulle utesända dem därifrån, hemställer herr Lindhagen att Riksdagen ville för sin del besluta, att lagen den 20 november 1909 angående förbud mot kvinnans användande till arbete i vissa industriella företag ej skall äga tillämpning på typografyrket eller, om detta ej kan bifallas, åtminstone ej på de kvinnliga typografer, som nämnda dag eller därförinnan haft anställning i yrket.

Herr S:arback har framlagt motion om att af det af riksdagen uppförda förslagsanslaget till understöd åt lärarinnor vid vissa indragna flickskolor måtte oakortadt utgå understöd åt förra föreståndarinnorna vid elementarskolorna för flickor i Arboga, Åmål, Trelleborg och Skellefteå.

Att dessa genom inbetalningar till pensionskassan tillförsäkrat sig pension, borde, anser förslagställaren, väl ej berättiga statsunderstödet afkortande, utan vore det billigt, att de komme i åtnjutande därpå, utan hänsyn till deras större eller mindre pensioner.

Notiser.

Kvinnlig stadsfullmäktigekandidat. På inbjudan af Fredrika-Bremer-Förbundets Helsingborgskrets, härvarande Förening för kvinnans politiska rösträtt, Hvita Bandet och K. F. U. K., hölls i Helsingborg i måndags afton ett möte, hvarvid man beslöt att uppställa en kvinnlig kandidat vid de stundande fyllnadsvalen till stadsfullmäktige, då tre nya stadsfullmäktige skola väljas. Som kandidat uppställdes enhälligt fröken Leonie des Hayes, kontorschef på Helsingborgs gummifabrik.

Kommunalt uppdrag. I Ulricehamns fattigvårdsstyrelse har invalts fru Hulda Svensson.

Kvinnans rösträtt vid kyrkostämma. Uppsala domkapitel har tillstyrkt en ansökan hos k. m:t från Viktoriaförsamlingen i Berlin om sådan ändring i kyrkoordningen att möjlighet till rösträtt vid kyrkostämma måtte beredas kvinnlig församlingsmedlem, gift eller ogift.

Donation till den engelska rösträttsrörelsen. Den bekanta suffragetten lady Tennie Cook, född Claflin, som i fyrtio års tid kämpat för kvinnans politiska likställighet med mannen, först i Förenta Staterna och sedan, efter sitt giftermål, i England, har till Women's Freedom League donerat den vackra summan af 18,000 kr.

När komma donationer till den svenska rösträttsrörelsen?

Föreningsmeddelanden.

Vid inom de olika kretsarna af Sveriges Folkskolläraryrkesförbund (S. F.) nyligen förrättadt val till ledamöter af förbundets Centralstyrelse omvaldes de afgående: fru Alma Vik (Stockholm) och fröken Lina Gren (Malmö). Efter fröken Anna Rylander, som under året aflidit, nyvades fr. Anna Ljungberg, (Stockholm).

Till suppleanter omvaldes fr. Naemi Uddenberg (Malmö) och fr. Elin Lundevall (Falun).

Till revisorer omvaldes fr. Maria Jönsson och Alma Vesterberg (Stockholm). Till revisorssuppleanter omvaldes fröknarna Hanna Klaesson och Thorhild Malmberg.

Verkställande utskottet är förlagdt i Stockholm och består af fr. Anna Ljungberg (ordf.), fr. Rosalie Lindgren (sekr.) och fru Alma Vik (kassaförvaltare).

Till förmån för F. K. P. R. i Filipstad uppfördes å därvarande teater den 22 och 23 jan. af amatörer inom samhället fru Carlbergs pjäs "När begreppen klarna" samt "För tidigt" af A. de Wahl och "Kardborrar" af E. Lundqvist. Föreningen hade haft den stora förmånen att som ledare erhålla till första stycket fru Jenny Nordqvist och till de två andra fru Agnes Bergström. Doktor Brandtzows roll utfördes af ingenjör Hj. Nordqvist.

Alla pjäserna spelades, enligt platstidningarnas samstämmiga omdöme, på ett rent af glänsande sätt, "som visade att det, trots allt blaseradt i tiden, fortfarande går an att göra sällskapsspektakel i enlighet med gammal god tradition och, när det så behöfves, därigenom stödja ett godt sträfvande, ideellt eller materiellt".

Den båda aftnarna fulltaliga publiken hälsade samtliga prestationer med välförtjänt, entusiastiskt bifall.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

LÄRARINNA, undervisningsvan, musikalisk, söker plats. Goda betyg. Barnkär. Svar »Samvetsgrann», Sv. Telegrambyrån, Sthlm.

Flicka, 20 år gammal, som genomgått småskoleläraresseseminarium i Göteborg, önskar plats i familj, dels för att undervisa mindre barn, dels för att biträda i hvarje-handa husliga göromål. Svar till »Maria», Munkeberg, Hjo.

ENGELSK dam önskar, mot fritt vivre, undervisa sitt språk i fam. på landet. Svenska ref. Svar till »Engelsk», Mühlbock's Pensionat, Ed.

GYMNASt, utex. från d:r J. Arvedsons institut söker plats i bättre familj eller som assistent. Svar emotes tacksamt till »M. A. J.», Sv. Telegrambyrån, Helsingborg.

Examinerad sjuksköterska

önskar sjukvård -- privat eller sjukstuga. Flerårig praktik. Svar till »Syster», Aska post. rest.

Plikttr. dugl. sjuksköterska

önskar verksamhet. Svar till »Syster», Östg. Correspondentens kontor, Linköping.

UNG flicka önskar plats som hjälp i familj, är van vid sjukvård, äfven sömnad. Svar till »Z», Styrso p. r.

UNG flicka af god familj, som genomgått handelsskola och vistats 1 år i Tyskland, söker plats i familj, där tillfälle gifves att få deltaga i bokföring. Svar emotes tacksamt under adr. »S. F.», Andersfält, Eldsberga.

VÄRDINNA. Medelåldersfruntimmer af ämbetsmannafamilj, som under många år förestått ett rektorshem, söker på grund af dödsfall, till den 1 april i år, värdinneplats i ett bildadt hem där husmoder saknas eller ock att förestå ett ungarlshem. Ref. lämnas när så önskas. Härå reflekterande torde hänvända sig till »1615», Malmö p. r.

PLATS som barnfröken sökes. De bästa betyg och rek. finnas. Svar tacksamt till »24 år», Eskilstuna p. r.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Ung flicka

som genomgått kartritningskurs önskar plats helst på landet. Svar emotes tacksamt till »Karritning 1910», Gäfle p. r.

EN duktig, bildad och musikalisk 21-årig skånska, önskar komma till någon större gård i mellersta eller norra Sverige för att grundligt lära såväl enklare som finare matlagning. Har förut varit ute och praktiserat någon tid. Svar emotes till »Eli» Sydsv. Dagl. Snällposten, Lund.

Ung bildad flicka,

förlofvad, önskar plats i god familj, helst i mellersta Sverige, att lära hushåll och deltaga i inomhus förefallande göromål. Svar inom 8 dagar till »Våren 1910», Karlskrona p. r.

Till våren

sökes husföreståndarinne-värdinneplats i godt hem af stilla, allvarlig, bergslagstös med duglighet och förmåga att med ordning och sparsamhet sköta ett hem. Goda bet. och rek. Svar märkt »Plikttrohet 35», Svenska Telegrambyråns Annonsafd., Stockholm f. v. b.

KVINNLIG trädgårdsmästare, som genomgått trädgårdsskola, samt dessutom praktiserat på såväl handels- som villaträdgård och under senare åren förestått skötseln af trädgård, önskar plats där växthus finnes. Prima ref. och betyg. Svar märkt »Pålitlig», A.-Bol. S. Gumælii Annonskontor, Göteborg

Plats att sköta vegetariskt hushåll

för dam eller herre (event. 2 à 3 pers.) önskas af ung bildad dam. Praktisk, ekonomisk, hemma i näringskemi. Har äfven flera års praktik som sjukgymnast här och utrikes. Svar till »Sol och hemtrefnad», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Nu eller till våren

önskar huslig bättre flicka plats som hjälp i familjen eller hos ensam dam. Något kunnig i sömnad och finare handarbeten. Goda ref. Svar M. Andersson, Oxberg.

LEDIGA PLATSER.**Ledig****Lärrinneplats.**

Vid *Kristinehamns* stads fasta folkskolor finnes plats för examinerad folkskollärrinneplats ledig att söka inom 60 dagar från första kungörandet häraf i Post- och Inrikes tidningar. Begynnelselönen utgör i ett för allt 1,400 kronor med 3 ålderstillägg enligt af församlingen fastställd löne reglering. Vid uppflyttning i högre lönegrad få dock icke flera än 5 å annan ort förvärfvade tjänsteår beräknas.

Platsen tillträdes den 1 nästkommande juli och böra ansökningshandlingar, åtföljda af friskbetyg, insändas till skolrådets ordförande, *Kristinehamn*.

Kristinehamn den 7 januari 1910.
Skolrådet.

Lärrinnebefattning

vid Varbergs Elementarläroverk för flickor är från och med instundande hösttermin ledig för en lärarinna med »högre kompetens». Undervisningsämnen: biologi, geografi, fysik och kemi. Lön enligt lag och 6 månaders ömsesidig uppsägelse. Till styrelsen ställd ansökan, åtföljd af vederbörliga handlingar (äfven präst- och läkarebetyg) insändes senast den 1 mars 1910 till dess ordförande, komminister N. Kull.

Varberg den 29 januari 1910.
Styrelsen.

Privatsekretererska.

En ej för ung dam, kunnig uti och van vid bokföring och korrespondens samt om möjligt äfven uti stenografi, kan få anställning hos undertecknad som privatsekretererska. Den som förut innehaft dylik plats har företräde. Betyg och upplysningar torde insändas till brukspatron M. N. Rhedin, Ellesbo pr Surte.

Platsen som föreståndarinna

för Småbarnshemmet på Djursholm är ledig att omedelbart tillträdas. Lön 600 kr. årl. Ansökan och betygsskrifter torde insändas till Sv. Fattigvårdsförbundet, Sthlm.

Sjuksköterske-

befattningen vid Statens sjukstuga i Trollhättan är till ansökan ledig. Kompetensvillkor: god utbildning, kirurgisk praktik samt förmåga att (med biträde) sköta mathållningen. Platsen skall tillträdas senast den 1:sta april i år. Lön omkring 500 kronor pr år.

Ansökan med uppgift om ålder, utbildning och löneanspråk samt åtföljd af betygsskrifter och foto skall senast den 15 febr. 1910 kl. 12 på dagen insändas till doktor O. Dalsjö, Trollhättan, som äfven lämnar önskade upplysningar angående befattningen.

Kungl. Trollhätte kanal- o vattenverk.

Sjuksköterskeelever.

Vid det nyinrättade länslasarettet i Alingsås mottagas efter midten af febr. månad 4 à 5 elever, att inkallas i den mån lasarettet blir belagt. Eleverna åtnjuta fri bostad, kost och tvätt. Ansökningar, åtföljda af friskbetyg och öfriga betyg, som sökanden önskar återöpa, insändas före den 15 febr. till lasarettsläkaren Ivar Segelberg, adr. Finspong.

Kokerskeplats.

Platsen som kokerska vid länslasarettet i Hudiksvall är ledig till ansökan. Lönen är 350 kr. pr år, eget rum och allt fritt. Ansökningar åtföljda af frejdebetyg, intyg om kompetens och foto, insändas till lasarettsdirektionen snarast möjligt.

FRISK, bildad, barnkär flicka, villig att med hjälp af en jungfru sköta innesysslor samt deltaga i tillsyn och skötseln af två barn om 3 och 1 år, får genast plats i läkarfamilj å landsbygden i Helsingland. Svar med löneanspråk och helst foto. sändes till Doktor E. Fries, Loos.

HUSHÅLLSVAN, frisk anspråkslös och väl rek. flicka, 28—35 år, hvilken med tjänarinnans hjälp kan sköta ett litet bättre hem, erhåller plats till våren eller tidigare. Svar med betygsskr. och ref. till »Prostgård», Bålsta.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, 54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Parfymmer.

Stort och rikhaltigt lager af de utsökt finaste parfymmer från de förnämsta utländska firmor, finare och enklare tvålar, kammar, borstar samt finare toalettartiklar. Order till landsorten mot efterkraf.

A. V. Nording,
11 Biblioteksgatan 11
63 Drottninggatan 63

Kurs i Klädsömnad

och Linnesömnad. Lotten Dahlström, Artillerig. 24. Medlem af Fredr. Bremerförbundet. Prospekt på begäran.

Johanna Brunssons

Praktiska Konst-väfnadsskola

Kungsgatan 30, Stockholm.

Emottager elever och meddelar undervisning i alla sorters konst- och enklare väfnad. Ett begränsadt antal frielever antagas. Prospekt på begäran.

Beställningar utföras å alla slags konst- och enklare väfnader.
Bästa kvalitet. Billigaste pris.

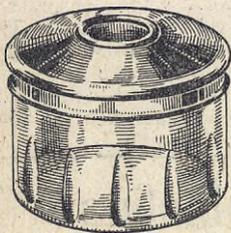
Väfstolar med tillbehör samt garner tillhandahålles. Biträder med väfvars uppsättande i hemmen.

Beställnings- och försäljningslokaler:

30 Kungsgatan 30
Allm. 437 - Riks 363

Klarabergsgatan 21
Allm. 10159

Gynna Dagnys annonsörer!

PRAKTISK
NYHET
FÖR
DAMER.

Vängåfvans toalett-ask för afkammadt hår. Pris kr. 2.—. Till landsorten mot efterkraf. Vängåfvans, Vasagatan 15—17, II tr. Stockholm, R. T. 12269, A. T. 22215. Rekvirera Vängåfvans katalog.

Edvin Bergs Förgylleriaffär

— Etablerad 1891 —
rekommenderas värdsamt.
OBS.! Gamla möbler renoveras och förgyllas.
45 Nybrogatan 45.

Tandläkare Judit Tillman

Drottningg. 58. Allm. Tel. 44 92. (44 31).
Hvard.: 1/2 12—2 och 1/2 6—1/2 7 e. m.
Andra tider enl. öfverenskommelse.

Könsfrågan,

dess hygien och pedagogik af dr HENRIK BERG. Pris 2 kr.

«Förtjänar verkligen att framhållas.»
Svensk Kommunaltidning.

«Gammal och ung kan med trygghet läsa boken.»
D:r Hj. Sellén.

«Bjuder på nya goda synpunkter med en fördomsfri och själfständig uppfattning.»
Falu-Kuriren.

«Boken är en grund till mera sedligt lif och lyckligare äktenskap.»
Bergslags Tidning.

«Arbetet innehåller många nyttiga råd och lärdomar.»
Bohusläningen.

«Att dessa» (föreläsare och fostrare)
«skola göra» en stor vinst för sig och släktet genom att läsa arbetet, är recensentens fulla öfvertygelse.»
Karl Gasslander i Sv. Morgonbl.

«Denna ypperliga bok bör icke saknas i något hem.»
Kristinehamns-Tidn.

«Den är instruktiv och väckande på en gång.»
O. Boson i Sveriges Vål.

«Köp den; den är värd priset många gånger om!»
Bergslagens Nyheter.

Hos alla bokhandlare samt i parti å
E. V. Hellströms Förl.-exp.,
STOCKHOLM C.

Bröderna Påhlmans Handelsinstitut.

Stockholm, Stora Vattugatan 2, h, 2 tr.

Fullständigt handelsläroverk.

Ca 1,000 elever årligen. 19 rum.

38 akad. och prakt. utbildade lärare. OBS! Bankkurs.

Realskoleexamen. Prospekt på begäran.

Riks-Tel. 56 06.

Afslutningskurs till Anmälningar dagligen.

Fem praktiska äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Louise Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner, 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

TILL SVERIGES KVINNOR.

DRICKER NI KAFFE?

En onödig fråga menar Ni. Då en annan fråga. Dricker Ni Karlbergs Specialblandning å 1,60 pr kg? I annat fall bör Ni från i dag börja med detta kaffe, ty på samma gång det är billigt är det af synnerligen god kvalitet. Gör ett försök. Ni blir nöjd.

Kaffet sändes till landsorten mot efterkraf eller postförskott.

K. W. Karlberg, Kontors- och Postadress Idungatan 5.
Butiker: Mästersamuelsg. 11, Döbelnsg. 44, Norrtullsg. 24,
STOCKHOLM.

KLIPP ANNONSEN!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Vår första kvinnliga riksdagsnotarie. Af E. K—n.

Förbud för kvinnors nattarbete. Af M. Asp.

Pensionskassa för kvinnliga kontorister.

Marianne von Willemer. IV. Af Sigrid Platen.

Täflingskrifter i »Handledning i Sexuell undervisning och uppfostran». Rec. af Inez Laurell.

Kommunalkursen i Stockholm.

Hvar är hon?

Riksdagen.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.